

Fersiwn	7
Dyddiad adolygu diwethaf	Mawrth 2021

lchyd a Diogelwch
Cyngor Rhondda Cynon Taf, gweithio gyda chi, gweithio gyda'n gilydd

**gweithio'nwell
workwell**

Health and Safety
Rhondda Cynon Taf Council, working with you, working together

HS 18

Polisi Ysmygu yn y Gweithle

Mae'r ddogfen yma ar gael yn y Saesneg
This document is available in English



RHEOLI'R DDOGFEN	
ENW'R POLISI	Polisi Ysmygu yn y Gweithle
Adran	Adnoddau Dynol
Rhif ffôn	01443 425536
Dyddiad Cychwynnol Cyflwyno'r Polisi	Mawrth 2008
Swyddog Diwygio	Mike Murphy
Dyddiad Diwygio	Mai 2023
Dyddiad Asesu'r Effaith ar Gydraddoldeb	2008
HANES DIWYGIO	
Dyddiad	Diwygiwyd gan
Chwefror 2010	Mike Murphy
Awst 2012	Mike Murphy
Ebrill 2013	Mike Murphy
Gorffennaf 2015	Mike Murphy
Awst 2016	Mike Murphy
Awst 2018	Mike Murphy
Mawrth 2021	Mike Murphy
CYMERADWYO'R DDOGFEN	
Mae'r ddogfen yma wedi cael ei chymeradwyo gan:	Dyddiad Cymeradwyo
Carfan Uwch Reolwyr Adnoddau Dynol	Chwefror 2008
Carfan y Rheolwyr Corfforaethol	Mawrth 2008
Cabinet	Dd/B

CYNNWYS

1.	Cyflwyniad.....	1
2.	Datganiad Polisi	1
	Canllawiau Polisi	2
3.	Cyfyngiadau ar Ysmygu	2
4.	Ysmygu yn Ystod Egŵyl.....	6
5.	Gweithwyr Sy'n Ymweld â Chleientiaid yn eu Cartrefi.....	6
6.	Arwyddion	7
7.	Cysgodfeydd	7
8.	Cymorth	7
9.	Cyngor	8
	Rhestr Wirio i Reolwyr.....	9

1. CYFLWYNIAD

1.1 Wrth baratoi'r Datganiad Polisi yma, mae'r Cyngor wedi cymryd i ystyriaeth:

- ei gyfrifoldeb i'w weithwyr ac eraill o dan Ddeddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith etc 1974;
- ei ymrwymiad i fenter Safonau Iechyd Corfforaethol Llywodraeth Cymru, sydd ag iechyd a lles cyflogwyr wrth ei gwraidd;
- y ddeddfwriaeth 'Di-fwg' a gafodd ei gyflwyno gan Lywodraeth Cymru.

2. DATGANIAD POLISI

2.1 Mae'r Cyngor yn cydnabod y ffaith mai ysmegu yw'r achos mwyaf o glefydau ataliadwy a marwolaeth cyn pryd yng Nghymru. Mae hefyd yn cydnabod y ffaith y gall pobl sydd ddim yn ysmegu ddiodef o glefydau sydd fel arfer yn cael eu cysylltu ag ysmegu, megis canser yr ysgyfaint a chlefyd y galon drwy fewnanadlu mwg pobl eraill (h.y. ysmegu goddefol).

Oherwydd hynny, mae'r Cyngor yn gwbl ymrwymedig i ddarparu amgylchedd gwaith iach, di-fwg ar gyfer ei weithwyr ac ymwelwyr i'w safle.

2.2 Y Cyfarwyddwyr neu'r Penaethiaid Gwasanaeth unigol sy'n gyfrifol am roi gofynion y polisi ar waith ac am baratoi strategaeth gweithredu.

CANLLAWIAU POLISI

3. CYFYNGIADAU AR YSMYGU

3.1 Er bod y ddeddfwriaeth 'di-fwg' sy'n cael ei gweithredu gan Lywodraeth Cymru yn ymwneud ag ysmegu tybaco yn unig, mae'r cyfyngiadau yn y polisi yma yn glŷn ag ysmegu yr un mor berthnasol i gynhyrchion tybaco a defnyddio e-sigaréts (ac eithrio pan na fydd defnyddio e-sigaréts yn cael ei gyfyngu mewn rhai amgylchiadau, fel y nodir yn 3.3).

3.2 Dydy ysmegu gan unrhyw un, gan gynnwys gweithwyr, swyddogion ac aelodau etholedig o'r Cyngor, a phobl sydd ddim yn gweithio i'r Cyngor megis contractwyr sy'n gweithio ar ran y Cyngor, pobl sy'n dosbarthu nwyddau ac ati, ac aelodau o'r cyhoedd sy'n ymweld â swyddfeydd y Cyngor, ddim yn cael ei ganiatáu:

- y tu mewn i adeiladau sydd o dan berchnogaeth y Cyngor a phob swyddfa arall sydd o dan reolaeth y Cyngor, gan gynnwys adeiladau sydd wedi'u rhentu neu'u llogi;
- wrth yrru neu deithio mewn cerbydau o eiddo'r Cyngor, gan gynnwys cerbydau sydd wedi'u llogi;
- mewn cerbydau sy'n eiddo preifat, wrth gludo gweithwyr a/neu gleientiaid ar fusnes y Cyngor;
- yng nghartrefi defnyddwyr gwasanaeth gan weithwyr, contractwyr neu eraill sy'n gweithio ar ran y Cyngor;
- ar gyfer gweithwyr, swyddogion ac aelodau etholedig y Cyngor pan fyddan nhw ar ddyletswydd, a chontractwyr wrth weithio ar ran y Cyngor, wrth ymweld ag adeiladau busnes eraill.

3.3 Ar ôl 1 Mawrth 2021, chaiff **neb** ysmegu **tybaco**:

- ar safleoedd ysbyty;
- ar safleoedd ysgol;
- mewn meysydd chwarae cyhoeddus;
- mewn lleoliadau gofal oriau dydd awyr agored a lleoliadau gwarchod plant.

Lle mae'r Cyngor yn berchen ar yr adeiladau/lleoliadau yma neu'n cael ei reoli ganddo, mae'r cyfyngiad hefyd yn berthnasol i'r defnydd o e-sigaréts.

Lle nad yw'r Cyngor yn berchen ar yr adeiladau/lleoliadau yma, mae'r cyfyngiad yn dal i fod yn berthnasol i ddefnyddio e-sigaréts ar gyfer gweithwyr, swyddogion ac aelodau etholedig y Cyngor pan fyddan nhw ar ddyletswydd, a chontractwyr wrth weithio ar ran y Cyngor.

Lle nad yw'r Cyngor yn berchen ar yr adeiladau/lleoliadau yma, yna, all y Cyngor ddim gosod cyfyngiadau ar ddefnyddio e-sigaréts gan weithwyr, swyddogion ac aelodau etholedig y Cyngor pan fyddan nhw **ddim** ar ddyletswydd, ar gontractwyr pan fyddan nhw **ddim** yn gweithio ar ran y Cyngor, nac ar y rheiny sydd ddim yn weithwyr (er y gall cyfyngiadau o'r fath gael eu gosod gan y rhai sy'n berchen ar yr adeilad neu'n ei reoli).

- 3.4 Yn ogystal â'r uchod, does dim hawl i weithwyr y Cyngor, beth bynnag yw eu swyddi nhw, neu aelodau etholedig, ysmegu tra byddan nhw'n gweithio i'r Cyngor, ar ddyletswydd neu'n cynrychioli'r Cyngor, waeth beth maen nhw'n ei wneud neu waeth lle maen nhw ar y pryd.

Mae hyn yn cynnwys, er enghraifft:

- os ydych chi'n gweithio yn yr awyr agored, megis ar stryd, er enghraifft os ydych chi'n codi sbwriel o'r stryd, casglu sbwriel o'r cartrefi, gweithio ar y priffyrdd ac ati,
- os ydych chi'n teithio, er enghraifft gweithiwr sy'n teithio i gyfarfod, gweithiwr gofal sy'n teithio o'u canolfan i gartref cleient neu o gartref un cleient i'r llall (h.y. tra rydych chi yn y gwaith), waeth beth yw'r dull o deithio, hyd yn oed os ydych chi'n teithio yn eich car eich hun neu ar droed;
- os ydych chi'n aelod etholedig sy'n cynrychioli'r Cyngor yn rhinwedd eich swydd, waeth beth yw'r digwyddiad a waeth lle mae'n cael ei gynnal.

Caiff gweithwyr sy'n dymuno ysmegu wneud hynny yn eu hamser eu hunain.

Os ydych chi'n cael eich talu ar y pryd gan y Cyngor ac rydych chi ar ddyletswydd neu'n cynrychioli'r Cyngor, does dim hawl gyda chi i ysmegu – does dim eithriadau.

- 3.5 Mae ysmegu yn y gweithle dim ond yn cael ei ganiatáu mewn ardaloedd ysmegu dynodedig a lle mae'n ymarferol i ardaloedd o'r fath gael eu dynodi. Lle bo'n ymarferol, dylai ardaloedd allanol ar wahân gael eu dynodi i'r rheiny sy'n ysmegu cynnyrch tybaco a'r rheiny sy'n ysmegu e-sigaréts.

Serch hynny, efallai na fydd hi'n ymarferol darparu ardaloedd ysmegu allanol dynodedig gael mewn rhai gweithleoedd, er enghraifft oherwydd cyfyngiadau gofod, a chyfrifoldeb y rheolwr perthnasol (e.e., y rheolwr swyddfa, y rheolwr safle, y rheolwr depo ac ati, fel y bo'n briodol) yw penderfynu darparu ardaloedd o'r fath ai peidio, ac ar leoliad yr ardaloedd hynny.

Dylai ardaloedd ysmegu dynodedig gael eu lleoli yn ddigon pell oddi wrth unrhyw ddrysau a ffenestri er mwy atal y mwg rhag dod i mewn i'r adeilad ac effeithio ar bobl eraill. Dylai ystyriaeth gael ei rhoi hefyd i sicrhau:

- nad yw'r ardal ar lwybr mynedfa/allanfa (neu'n agos ato) lle gallai mwg ail law effeithio ar bobl eraill;
- nad yw mynediad i'r ardal yn peri risg i weithwyr, er enghraifft, o orfod croesi ffordd brysur;
- nad yw'r ardal ei hun yn peri risg, er enghraifft, o gael ei lleoli mewn man cyhoeddus unig a all ddod yn fygythiol i ysmygwr unigol ar ôl iddi dywyllu;
- bod biniau diffodd addas yn cael eu darparu i leihau sbwriel a'r perygl o dân.

3.6 Oherwydd adroddiadau yn y cyfryngau, a rhybuddion gan y Gwasanaethau Tân ac Achub, am e-sigaréts yn ffrwydro ac yn dechrau tanau tra maen nhw'n cael eu gwefru, dydy gweithwyr neu bobl eraill ddim â'r hawl i wefru e-sigaréts yn y gweithle neu mewn cerbydau y mae'r Cyngor yn berchen arnyn nhw neu gerbydau mae'r Cyngor yn eu rhentu neu'n eu hurio.

3.7 Bydd unrhyw weithiwr/aelod etholedig sy'n cael ei ganfod yn mynd yn groes i ofynion y polisi yma yn cael ei drin yn unol â Gweithdrefn Disgyblu/Cod Ymddygiad y Cyngor, fel y bo'n briodol.

3.8 Yr unig eithriad i'r cyfyngiadau ar ysmegu mewn adeilad dan berchnogaeth neu reolaeth y Cyngor yw mewn cartrefi gofal preswyl lle mae ystafell wedi cael ei dynodi lle caiff preswylwyr (ond nid gweithwyr neu ymwelwyr) ysmegu.

Mae Rheoliadau Mangreoedd a Cherbydau Di-fwg (Cymru) 2020 yn caniatáu ystafelloedd dynodedig ar gyfer preswylwyr sy'n ysmegu mewn cartrefi gofal – er nad oes rhwymedigaeth gyfreithiol arnyn nhw i wneud hynny.

Unwaith i unigolyn symud i fyw mewn cartref gofal, y cartref gofal hwnnw yw ei gartref ef. Polisi'r Cyngor yw caniatáu i breswylwyr ysmegu mewn ystafell ddynodedig bwrpasol, lle bo'n ymarferol i ddarparu ystafell o'r fath.

Mewn rhai achosion, efallai na fydd hi'n ymarferol i ystafell ysmegu ddynodedig o'r fath gael ei darparu, gan na fyddai unrhyw ystafell o'r fath wedyn yn cael ei defnyddio gan bobl sydd ddim yn ysmegu. Er enghraifft, efallai na fydd i'r cartref gofal ystafell 'sbâr' i'w neilltuo ar gyfer ysmygwyr yn unig, ac os yw ystafell gyffredin yn cael ei dynodi'n ystafell ysmegu, yna rhaid darparu ystafell gyffredin 'dim ysmegu' hefyd ar gyfer defnydd y preswylwyr sydd ddim yn ysmegu.

Cyn caniatáu i unrhyw breswilydd ysmegu, rhaid i'r Rheolwr Cofrestredig sicrhau bod asesiad yn cael ei gynnal o allu meddyliol a chorfforol y preswilydd i wneud hynny heb achosi risg gormodol – er enghraifft, a fyddai preswilydd sydd â dementia yn cadw'r ymwybyddiaeth i ddiffodd sigarét mewn blwch llwch ac nid, dyweder, bin sbwriel, neu a fyddai preswilydd sydd wedi cael strôc yn cadw'r symudedd yn ei ddwylo i afael mewn sigarét yn ddigon tynn fel na fyddai'n cael ei ollwng?

Yn ogystal â hynny, lle bo ystafelloedd ysmegu dynodedig yn cael eu darparu, dylai mesurau rheoli gael eu rhoi ar waith i leihau'r risg o dân o ganlyniad i ysmegu ac i roi rhybudd cynnar a darparu ffordd o'i ddiffodd pe bai tân, a hefyd i leihau'r risg o weithwyr yn mewnanadlu mwg ail law. Gallai'r mesurau rheoli yma gynnwys:

- sicrhau bod nifer ddigonol o flychau llwch addas yn cael eu darparu;
- symud biniau sbwriel a deunydd llosgadwy dros ben;
- sicrhau bod dodrefn a ffitiadau yn ddi-hylosg/wrth-dân, fel y bo'n briodol;
- sicrhau bod synhwyrdd gwres (yn hytrach na synhwyrdd mwg) wedi'i osod yn yr ystafell sy'n ffurfio rhan o system larwm canfod tân awtomatig;
- darparu diffoddwr tân dŵr a blanced tân;
- caniatáu goruchwyllo ysmygwyr gan weithwyr o'r tu allan i'r ystafell, megis trwy baneli gwydr mewn drysau;
- darparu awyriad echdynnu mecanyddol i gael gwared ar y mwg o'r ystafell cyn gynted â phosibl;
- cyfarwyddo gweithwyr i beidio â mynd i mewn i'r ystafell hyd nes i awr fynd heibio ers i'r sigarét ddiwethaf gael ei hysmygu (oni bai fod yna argyfwng).

Ar ben hynny, lle bo ystafell ysmegu newydd gael ei dynodi, dylid rhoi gwybod i'r ymgynghorwyr diogelwch tân a gynhaliodd yr asesiad risg diogelwch tân ar gyfer y cartref am y newid yma.

Yn olaf, dylid paratoi Polisi Ysmegu ar gyfer Preswylwyr sy'n nodi canllawiau a chyfrifoldebau clir o ran ysmegu, gan gynnwys eglurhad ar y defnydd o e-sigaréts. Dylai'r Polisi yma gael ei roi ar waith ym mhob cartref gofal unigol.

4. YSMYGU YN YSTOD EGŴYL

- 4.1 Fel y cyfeiriwyd ato ym mharagraff 3.3, mae'r hawl gan weithwyr ysmegu yn eu hamser eu hunain yn unig, hynny yw, pan fyddan nhw'n cymryd egwyl sydd wedi'i hawdurdodi a phan na fyddan nhw'n cael eu talu gan y Cyngor (neu cyn iddyn nhw ddechrau gweithio, yn ystod eu hamser cinio neu ar ôl iddyn nhw orffen gweithio).

Ar ben hynny, mae ar weithwyr gyfrifoldeb i fod ar gael i weithio ac i beidio â bod i ffwrdd o'r gwaith heb awdurdod a, fel y cyfryw, rhaid i unrhyw 'egwyl ysmegu' o'r fath gael ei hawdurdodi yn gyntaf gan reolwr cyn i'r gweithiwr ei chymryd. Yn ogystal â hynny, rhaid i egwyliau ysmegu o'r fath gael eu cofnodi ar daflenni amser gweithwyr.

Er enghraifft:

- os ydych chi'n gweithio mewn swyddfa ac ar oriau hyblyg, rhaid i unrhyw egwyl ysmegu gael ei chofnodi ar eich taflen oriau hyblyg, a rhaid i chi lofnodi wrth fynd allan a dod i mewn;
- os byddwch chi'n llofnodi wrth gyrraedd eich swyddfa ond rydych chi wedyn yn gadael y swyddfa i gyflawni'ch dyletswyddau am y diwrnod / rhan o'r dydd ac yna'n dychwelyd i'r swyddfa i lofnodi cyn gorffen, rhaid i chi gofnodi unrhyw egwyliau ysmegu rydych chi wedi'u cymryd tra rydych chi wedi bod allan yn gweithio.

Ym mhob achos, fodd bynnag, rhaid i'r egwyl fod wedi'i hawdurdodi gan reolwr yn gyntaf.

- 4.2 Cyn ysmegu, rhaid i chi gadw at y cyfyngiadau sydd wedi'u nodi yn Adran 3 uchod yn gyntaf.

5. GWEITHWYR SY'N YMWELD Â CHLEIENTIAID YN EU CARTREFI

- 5.1 Mae'n bosibl y bydd gweithwyr y Cyngor sy'n ymweld â chleientiaid yn eu cartrefi yn agored i fewnanadlu mwg ail law os bydd y cleient, neu unrhyw deulu neu ffrindiau sy'n ymweld, yn ysmegu.

Ar y cam cynnal asesiad (Gofal yn y cartref ac ati) dylai gweithwyr hysbysu cleientiaid am bolisi ysmegu'r Cyngor a'i nod o ddiogelu gweithwyr rhag effeithiau mwg, gan gynnwys mwg ail law. Er mwyn ceisio dileu'r risg i weithwyr rhag mwg ail law, dylid gofyn i gleientiaid yn gwrtais i sicrhau na fyddan nhw (neu unrhyw ymwelwyr) ysmegu awr cyn ymweliad, ac ar bob adeg yn ystod ymweliad gan weithiwr y Cyngor.

Os yw gweithwyr yn mynd i mewn i ystafell sydd wedi'i llenwi â mwg mewn cartref cleient er gwaethaf y cais yma, dylen nhw asesu a yw'n amgylchedd diogel iddyn nhw ddarparu gwasanaeth ynddo. Pe bydden nhw o'r farn nad yw e, gallen nhw benderfynu wneud trefniadau eraill ar gyfer darparu'r gwasanaethau, ond rhaid sicrhau ar bob adeg nad yw diogelwch a lles y cleient yn cael eu peryglu.

Bydd gweithwyr yn cael cefnogaeth lawn y Cyngor wrth wneud penderfyniadau ynglŷn â darparu gwasanaethau yn yr amgylchiadau yma. Dylai pob achos gael ei asesu yn ôl amgylchiadau unigol a dylai gweithwyr drafod y sefyllfa gyda'u rheolwr.

Does dim hawl i weithwyr ysmegu tra byddan nhw ar ddyletswydd, gan gynnwys pan fyddan nhw gyda chleient.

6. ARWYDDION

6.1 Dylai arwyddion 'Dim Ysmegu' dwyieithog sy'n cydymffurfio â deddfwriaeth 'Di-fwg' Llywodraeth Cymru gael eu harddangos ym mhob adeilad neu gerbyd mae'r Cyngor yn berchen arno, neu sy'n cael ei logi neu'i rentu gan y Cyngor.

7. CYSGODFEYDD

7.1 Nid polisi'r Cyngor yw darparu 'cysgodfeydd ysmegu' mewn gweithleoedd.

8. CYMORTH

8.1 Bydd pob anogaeth yn cael ei rhoi i weithwyr ac aelodau etholedig sydd am roi'r gorau i ysmegu. Mae'r Cyngor yn cydnabod y gall rhai ysmygwyr ei chael hi'n anodd ymaddasu i ofynion y polisi yma, a bydd yn darparu cyngor a chymorth i'r ysmygwyr hynny sy'n dymuno rhoi'r gorau i ysmegu.

8.2 Lle bydd galw, bydd dosbarthiadau rhoi'r gorau i ysmegu yn cael eu trefnu ar gyfer gweithwyr ac aelodau etholedig sy'n dymuno'u mynychu.

8.3 Mae modd cael cymorth a chynghor allanol ynglŷn â'r risgiau sy'n gysylltiedig ag ysmegu drwy ffonio un o'r llinellau cymorth yma:

- Helpmequit. Cymru (ffôn 0800 085 2219/0808 250 6061);
- ASH Cymru (ffôn 029 2049 0621).

9. CYNGOR

- 9.1 Mae cyngor ynglŷn â gweithredu'r polisi yma ar gael gan y Garfan Iechyd a Diogelwch, Adnoddau Dynol, Tŷ Elái, Trewiliam, rhif ffôn 01443 425531.

Mae croeso i chi gyfathrebu â ni yn y Gymraeg /
You are welcome to communicate with us in Welsh

RHESTR WIRIO I REOLWYR

	✓ Fel y bo'n briodol		
	Dd/B	✓	X
• Oes arwyddion 'Dim Ysmygu' dwyieithog addas ar ddangos wrth fynedfeydd ac mewn llefydd amlwg eraill yn y gweithle?			
• Oes ardal ysmygu allanol ddynodedig wedi cael ei darparu, pan fo hynny'n ymarferol?			
• Ydy'r gweithwyr yn effro i'r cyfyngiadau ynglŷn ag ysmygu yn y gweithle, ac yn gwybod bod y cyfyngiadau yn berthnasol i e-sigaréts yn ogystal ag i gynhyrchion tybaco?			
• Ydy'r gweithwyr yn gwybod nad oes hawl gyda nhw i wefru e-sigaréts yn y gweithle na mewn cerbydau mae'r Cyngor yn berchen arny'n nhw neu'n eu hurio neu'u rhentu?			
• Ydy'r gweithwyr yn cael gwybod bod rhaid iddyn nhw gael caniatâd eu rheolwr cyn cymryd egwyl ysmygu, a bod rhaid i bob egwyl o'r fath gael ei chofnodi?			
• Ydy'r gweithwyr yn effro i'r ffaith y gall camau disgyblu gael eu cymryd os byddan nhw'n cael eu dal yn ysmygu yn groes i'r polisi yma?			
• Os ydych chi'n Rheolwr Cofrestredig ar gartref gofal preswyl, ydych chi wedi rhoi mesurau rheoli ar waith wrth ddynodi ystafell ysmygu, wedi asesu preswylwyr cyn caniatáu iddyn nhw ysmygu ac wedi paratoi'ch <i>Polisi Ysmygu i Breswylwyr</i> eich hun?			
• Os ydych chi'n rheolwr ar weithwyr sy'n ymweld â chleientiaid yn eu cartrefi, ydych chi wedi rhoi gwybod i gleientiaid am y mesurau rydych chi am iddyn nhw gael eu rhoi ar waith er mwyn amddiffyn gweithwyr rhag mwg ail law, a lle nad yw'r mesurau wedi'u rhoi ar waith, ydych chi wedi cytuno ar drefniadau amgen?			
• Ydy'r gweithwyr yn effro i'r ffaith y gall fod dosbarthiadau rhoi'r gorau i ysmygu ar gael. Ydyn nhw'n gwybod sut i fynegi diddordeb?			
• Ydy'r gweithwyr yn gwybod am y llinellau cymorth allanol?			
• Oes gweithdrefnau monitro ar waith i sicrhau bod gofynion y polisi yma'n cael eu bodloni?			

Wedi'i llenwi gan: _____
(Llofnod)

Wedi'i gadarnhau gan: _____
(Llofnod)

Enw: _____
(Llythrennau bras)

Enw: _____
(Llythrennau bras)

Swydd: _____

Swydd: _____

Dyddiad: _____

Dyddiad: _____